

De rituelen van de seideravond

(Trouw)

Joden en christenen vierden in Utrecht samen de feestelijke seidermaaltijd. „Je moet het ervaren alsof je zelf uit Egypte vertrok.”

Joianneke Spoor *Trouw*, 8 april 2010

Aan de keurig gedekte tafel in het bijgebouw van de Antonius van Paduakerk in Utrecht was dinsdagavond nog één plaats vrij. Die was gereserveerd voor de profeet Elia, die verwacht wordt om de komst van de Messias aan te kondigen.

Rond de tafel zitten bijna dertig mensen, die de seideravond vieren. Daarmee herdenken ze de Joodse uittocht uit Egypte. Vanavond vieren protestanten, katholieken en joden het feest samen – voor het Utrechts Beraad Kerk en Israël een manier om vorm te geven aan zijn 'onopgeefbare verbondenheid' met het volk Israël.

Met vertrokken gezichten hebben de aanwezigen net een stuk mierikswortel gegeten. Het bittere kruid staat symbool voor de vierhonderd jaar slavernij die het Joodse volk doorstond. „Slavernij is inderdaad gemeen scherp”, roept een van de aanwezigen. Zijn gezicht loopt rood aan en hij moet moeite doen de mierikswortel binnen te houden.

De avond ervoor is Pesach, het joodse lente- en vrijheidsfeest, geëindigd. Joden mogen nu weer gerezen deeg eten. De matzes van ongerezen deeg die de Joden meenamen bij de uittocht uit Egypte kunnen worden opgeborgen.

De joodse Tirtzah Middleton vertelt vanavond over de rituelen van de seideravond, 'de avond en nacht van het Joodse hart'. De seideravond begint met de vraag: „Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?” Het antwoord komt uit de Haggadah, 'de vertelling': „Slaven waren wij, van de farao in Egypte. De Eeuwige, onze God voerde ons van daaruit met sterke hand en uitgestrekte arm. En als de heilige, gehuldigd zij hij, onze voorouders niet uit Egypte had gevoerd, dan waren wij en onze kinderen en onze kleinkinderen nog onderworpen aan de farao in Egypte.”

De seideravond is de viering van de bevrijding. „Maar zijn wij wel echt vrij?”, vraagt Middleton. „Slavernij kan ook verslaving betekenen. Als je verslaafd bent, aan alcohol, drugs, seks, televisie, je werk, wat dan ook, dan kun je wel denken dat je een vrij mens bent, maar dat ben je niet.”

Dat besef, zegt Tirtzah Middleton, staat centraal tijdens de seiderviering. „Iedereen die aan de seider zit, moet het ervaren alsof hij zelf uit Egypte vertrok. Alsof je er zelf ieder jaar bij bent en bevrijd wordt.”

Tijdens de maaltijd wordt verscheidene keren het wijnglas geheven, maar er mag niet altijd uit gedronken worden. De mensen die per ongeluk toch een slok nemen, lachen hun 'fout' weg. Met rode koontjes inmiddels, want er worden in

totaal vier glazen gedronken. „Het gaat er bij de seider niet om dat je alles precies volgt zoals het omschreven staat”, zegt rabbijn Navah Tehila van de Liberaal Joodse Gemeente Utrecht. „Belangrijker is dat je begrijpt wat we vieren, waar we dankbaar voor zijn.”

Tirtzah Middleton gaat verder met haar verhaal. Ze vertelt over vier zonen. Een van hen is meegaand, een ander is kwaadwillend, de derde is eenvoudig en de laatste kan nog geen vragen stellen. De vier zonen zijn erg verschillend, maar horen bij elkaar. Een van de weinige jongeren die aan tafel zitten, suggereert dat het fases zijn in het leven die ieder mens op elk moment in zich draagt. De symboliek van de vier zonen moet verduidelijken dat we keuzes moeten maken in het leven. Dat er niet één antwoord is.

De aanwezigen knikken. Rabbijn Tehila neemt plaats achter de piano. Op een briefje staat de fonetische tekst van psalm 126. „*Besjoew Adonaj et sjiewat Tzion hajienoe kecholmiem.*” De protestanten en katholieken struikelen over de Hebreeuwse woorden, maar 'ervaren' in het lied het joodse seiderfeest. De bittere nasmaak van de mierikswortel is verdwenen. Het glas wordt geheven. „*Lechajim.*” – 'Op het leven'.

Tirtzah Middleton sluit af met de woorden van hoop die elk jaar opnieuw gesproken worden. „Tot volgend jaar in Jeruzalem.”